KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z oświecenia (język polski)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **B, C, D**

3. (3 pkt) **1–B, 2–A, 3–C** — po 1 pkt za parę

4. (5 pkt) **1–C, 2–D, 3–A, 4–E, 5–B** — po 1 pkt za parę

5. (1 pkt) **(1) Batory**

6. (3 pkt) **(1) Normandii; (2) czterdziestu; (3) nielojalną** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Marianna klęka i prosi, by ojciec oddał Tartuffe'owi swój majątek i jej własny, byle ocalił dziecko i pozwolił jej zamknąć się w klasztornej celi. Orgon na stronie przyznaje, że jest wzruszony, ale każe sercu trzymać się stale. Potem kpi, że zakonnica wylazła naprędce, i poleca córce przemóc wstręt, bo umartwienie zmysłów to zasługa dla nieba.
Punktacja: Propozycja: niech ojciec odda Tartuffe'owi swój majątek, a nawet jej posag, byle nie kazał jej za niego wychodzić; prosi o pozwolenie spędzenia reszty życia w klasztorze (1 pkt) + reakcja: Orgon jest na chwilę wzruszony, ale się zatwardza, drwi, że zakonnica wylazła, i każe jej zwyciężyć wstręt, bo umartwienie zmysłów to zasługa dla nieba (1 pkt). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Doryna przypomina, że Orgon w służbie królewskiej dawał dowody odwagi i był pełen męskiej rozwagi. Teraz chodzi jakby ogłupiały, nazywa Tartuffe'a bratem, kocha go bardziej niż żonę i dzieci, zwierza mu sekrety i daje pierwsze miejsce przy stole. Przyczyną jest Tartuffe, który zna swą ofiarę i omamia go pozorami, wyłudzając pieniądze.
Punktacja: Opis dawnego Orgona: odważny, rozważny, zasłużony w służbie królewskiej (1 pkt) + opis obecnego: ogłupiały, kocha Tartuffe'a bardziej niż żonę i dzieci, powierza mu sekrety; wskazanie przyczyny — zaślepienie Tartuffe'em, który go omamia pozorami (1 pkt). Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Tartuffe przedstawia dwa argumenty: 1) Kazuistyczny: istnieje „nauka, co w miarę potrzeb się przemienia, by rozluzować węzły naszego sumienia" – czyli można dopasować moralność do sytuacji. 2) Argument tajemnicy: „złe jest wtedy tylko, kiedy świat wie o nim; tylko zgorszenie za błąd trzeba liczyć w życiu, a ten wcale nie grzeszy, kto grzeszy w ukryciu". To demaskuje całą „moralność" Tartuffe'a: nie chodzi mu o dobro, lecz o pozory.
Punktacja: Wskazanie pierwszego argumentu – kazuistycznego: Tartuffe powołuje się na „naukę", która pozwala dostosować moralność do okoliczności i rozluźnić węzły sumienia (1 pkt); wskazanie drugiego argumentu – tajemnicy/zgorszenia: Tartuffe stwierdza, że grzechem jest tylko to, co wyjdzie na jaw, a kto grzeszy w ukryciu, wcale nie grzeszy (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Okręt w burzy to ojczyzna zagrożona klęską, majtkowie i żeglarz — obywatele i ich przywódca. Poeta najpierw oskarża współczesnych o zepsucie i nierząd, który nas zgubił i oddał cudzym w łup, ale nie kończy rozpaczą: okręt nie zatonie, jeśli wszyscy zgodnie staną w obronie. Poczciwiej zostać na okręcie — ocalić lub zginąć — niż się ratować w pojedynkę.
Punktacja: Odczytanie okrętu jako alegorii ojczyzny/państwa w kryzysie, a burzy jako zagrożenia (1 pkt) + wyjaśnienie związku: po diagnozie zepsucia i nierządu poeta wzywa do zgodnego ratowania kraju — lepiej ocalić lub zginąć niż opuścić okręt (1 pkt). Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **D**

3. (3 pkt) **1–C, 2–B, 3–A** — po 1 pkt za parę

4. (5 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–E, 5–B** — po 1 pkt za parę

5. (1 pkt) **(1) włosianką**

6. (3 pkt) **(1) kościele; (2) pokornego, pobożnego żebraka; (3) bratem** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Frozyna doskonale zna słabości Harpagona i każdy argument dostosowuje do jego skąpstwa: 1) Mówi, że Marianna woli starszych mężczyzn od młodych (schlebia próżności). 2) Zapewnia, że Harpagon wygląda młodziej niż niejeden dwudziestopięciolatek. 3) Przekonuje, że brak posagu to ZALETA – oszczędna dziewczyna nie będzie rozrzutna. 4) Wylicza „oszczędności" Marianny jako jej „posag". Pochlebstwa o wyglądzie i o upodobaniu Marianny do starców Harpagon przyjmuje chętnie, ale wyliczania „posagu" z oszczędności nie kupuje: „Chyba kpisz, Frozyno, żeby wmawiać mi jako posag wszystkie wydatki, których nie będzie robiła!".
Punktacja: Podanie przykładu manipulacji Frozyny opartego na skąpstwie Harpagona, np. brak posagu jako zaleta lub „wyliczanie oszczędności" Marianny (1 pkt); podanie drugiego przykładu odwołującego się do próżności lub innej słabości Harpagona, np. komplementowanie jego wyglądu lub twierdzenie, że Marianna woli starszych mężczyzn (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, Doryna zauważa, że Tartuffe chwali się szlachectwem, a ta próżność z pobożnością się nie zgadza, bo ambicja nie łączy się z pokorą. Po drugie, ostrzega, że kobieta wydana za mąż wbrew woli naraża swoją cnotę, a ojciec, który gwałtem przymusza córkę, bierze przed Bogiem rachunek za jej błędy.
Punktacja: Po 1 pkt za każdy poprawnie przedstawiony argument zgodny z tekstem, np.: szczycenie się szlachectwem to próżność niezgodna z pobożnością; małżeństwo wbrew woli naraża cnotę żony, a ojciec, który przymusza córkę, odpowiada przed Bogiem za jej błędy; Tartuffe nie ma majątku (zięć goły). Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Starosta z pełną powagą ogłasza, że wojna potrwa „lat osiemnaście i dziewięć miesięcy", że Rosja odda Krym i zabierze Chiny, a Turczyn będzie pośrednikiem; Polsce radzi sojusz tylko z dalekimi krajami — Hiszpanią, Portugalią, Ameryką. To gaduła, który nie rozumie polityki, a udaje wszechwiedzącego. Podkomorzyna dopowiada ironicznie: z Persami, Tatarami albo z Siczą — a on nie wyczuwa kpiny i przyznaje jej rację.
Punktacja: Wskazanie treści przepowiedni: wojna potrwa lat osiemnaście i dziewięć miesięcy, fantastyczne przymierza mocarstw, Polska ma łączyć się tylko z dalekimi państwami (1 pkt) + wniosek: Starosta to gaduła i domorosły polityk bez wiedzy, jego pewność siebie jest komiczna; Podkomorzyna ośmiesza go ironiczną propozycją sojuszu z Persami i Tatarami (1 pkt). Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Marianna, zapytana o wolę, odpowiada, że nie wie, więc Walery z urazy radzi jej iść za Tartuffe'a. Ona z kolei z dumy przyjmuje tę radę, a Walery zapowiada, że znajdzie inną. Oboje udają obojętność i kilka razy próbują odejść. Doryna zatrzymuje ich, każe podać sobie ręce i mówi, że kochają się bardziej, niż im się zdawało, a potem obmyśla plan zwłoki.
Punktacja: Wyjaśnienie przyczyny: Marianna czeka na radę, Walery z urażonej dumy radzi jej wyjść za Tartuffe'a, a ona z przekory przyjmuje radę — oboje udają obojętność (1 pkt) + rozwiązanie: Doryna zatrzymuje oboje, łączy ich ręce, godzi ich i obmyśla plan odwlekania ślubu (1 pkt). Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 22 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	20–22 pkt
dobry (4)	17–19 pkt
dostateczny (3)	11–16 pkt
dopuszczający (2)	7–10 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/oswiecenie**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.